

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г.ШЕВЧЕНКА**

Кафедра педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

(підпис)

Янченко Т.В.

(прізвище та ініціали)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Освітня програма «Історія та археологія»

2024 – 2025 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін
(назва кафедри)

Протокол № 1 від «30» серпня 2024 року.

Розробники: Т.В. Янченко, професор, доктор педагогічних наук

Мова навчання – українська.

Мета навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Теоретичні засади організації освітнього процесу в закладах вищої освіти» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня «Історія та археологія». Предметом вивчення навчальної дисципліни є освітній процес у закладах вищої освіти.

Мета викладання навчальної дисципліни «Теоретичні засади організації освітнього процесу в закладах вищої освіти» полягає у підготовці здобувачів освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» до професійно-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Загальні засади організації освітнього процесу в закладах вищої освіти.
2. Дидактичні та методичні засади організації освітнього процесу в закладах вищої освіти.
3. Організація управління освітнім процесом у закладах вищої освіти.

Завдання навчальної дисципліни:

- оволодіння теоретичними засадами організації освітнього процесу у вищій школі;
- розкриття сутнісних характеристик організації та змісту освітнього процесу, методів, форм організації навчання у вищій освіті;
- засвоєння суті, змісту, форм, методів професійного розвитку і виховання здобувачів вищої освіти; наукових засад управління освітнім процесом у закладі вищої освіти;
- формування у здобувачів психолого-педагогічних і методичних компетентностей, пов'язаних із викладанням у закладах вищої освіти;
- розвиток у аспірантів прагнення до самовдосконалення, підвищення педагогічної майстерності як майбутніх науково-педагогічних працівників.

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	3	3
Кількість годин:	90	90
- лекції	18	18
- практичні / семінарські	18	18
- лабораторні	-	-
- індивідуальні завдання	-	-
- самостійна робота	54	54

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова.

Передумови для вивчення дисципліни: навчальні дисципліни педагогічного спрямування на другому (магістерському) рівні вищої освіти

Очікувані результати навчання

У процесі вивчення дисципліни передбачається формування у студентів наступних *компетентностей*:

ЗК 1. Здатність формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК 2. Здатність до системного наукового мислення для здійснення дослідницької діяльності на основі власного наукового досвіду та світогляду.

ЗК 5. Здатність демонструвати культуру наукового усного і письмового мовлення, презентувати наукові результати в міжнародному загальному, науковому і професійному середовищі державною та іноземною мовами.

ЗК 9. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення.

ФК 11. Здатність працювати в колективі над вирішенням науково-педагогічних проблем, брати участь у роботі університету та його структурних підрозділів, в тому числі профільної кафедри.

ФК 12. Здатність до здійснення активної педагогічної діяльності, організації та реалізації освітнього процесу: навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки здобувачів освіти до певного виду професійно-орієнтованої діяльності.

Навчальна дисципліна сприятиме досягненню таких *програмних результатів навчання*:

ПРН 11. Здатність забезпечувати якісну передачу наукового досвіду молодому поколінню, формувати національну наукову еліту, робити внесок у створення новітньої освітньої бази для підготовки висококваліфікованих фахівців за спеціальністю історія та археологія, стимулювати активність молодих науковців.

ПРН 14. Знання структури наукової галузі зі спеціальності історія та археологія, вищої освіти в Україні і світі, специфіки та етики професійної діяльності, базових принципів наукової комунікації; вміння використовувати законодавче та нормативно-правове забезпечення наукової діяльності та вищої освіти.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денна/заочна форма						
	Разом	у тому числі					
		л	пр	лаб.	інд.	срс	
		2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Загальні засади організації освітнього процесу в закладах вищої освіти							
Тема 1. Вища освіта в Україні у контексті реалізації концептуальних засад Болонського процесу	14	2	4		-	-	8
Тема 2. Становлення і розвиток вищої освіти за	10	2	2		-	-	6

кордоном та в Україні						
Тема 3. Особливості діяльності та педагогічна культура науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти	4	-	-	-	-	4
Тема 4. Здобувач закладу вищої освіти як суб'єкт освітнього процесу	2	-	-			2
Разом за змістовим модулем 1	30	4	6	-	-	20
Модуль 2. Дидактичні та методичні засади організації освітнього процесу в закладах вищої освіти.						
Тема 5. Організація та зміст освітнього процесу у закладах вищої освіти. Освітня програма, навчальний план, робоча програма навчальної дисципліни та силабус.	14	2	8	-	-	4
Тема 6. Форми організації навчання у закладах вищої освіти	4	2	-	-	-	2
Тема 7. Методи та засоби навчання у закладах вищої освіти	4	2	-	-	-	2
Тема 8. Сучасні технології навчання у закладах вищої освіти	12	4	4	-	-	4
Тема 9. Самостійна та науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти	4	-	-	-	-	4
Тема 10. Контроль та оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти	4	-	-	-	-	4
Тема 11. Організація	4	-	-	-	-	4

виховної роботи зі здобувачами вищої освіти						
Разом за змістовим модулем 2	46	10	12	-	-	24
Модуль 3. Організація управління освітнім процесом у закладах вищої освіти.						
Тема 12. Управлінська та кадрова організація освітнього процесу в закладі вищої освіти	5	2	-	-	-	3
Тема 13. Роль деканату в організації освітнього процесу у закладі вищої освіти	4	1	-	-	--	3
Тема 14. Роль кафедри в організації освітнього процесу у закладі вищої освіти	5	1	-	-	-	4
Разом за змістовим модулем 3	14	4	-	-	-	10
Усього годин	90	18	18	-	-	54

Форми та методи контролю навчальних досягнень

Поточний контроль: доповідь, бесіда, участь у груповій роботі, презентація результатів виконаних завдань та досліджень;

Підсумковий контроль: залік.

Розподіл балів за темами:

Поточне оцінювання та самостійна робота															Письмова робота	Творча робота	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							Змістовий модуль 3					
Тема	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14			
Бали	13	8	3	2	23	3	3	13	2	2	2	2	2	2	10	10	100

Критерії оцінювання результатів навчання:

а) робота на практичному занятті

Усна відповідь на практичному занятті, доповідь до 5 балів

Активність (доповнення, запитання) 1 – 2 бали

Творча робота до 10 балів

б) самостійна робота до 2 балів

Робота на практичному занятті оцінюється за такими критеріями: 5 балів – аспірант у повному обсязі опрацював програмовий матеріал, має глибокі та міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями, робить аргументовані висновки; 4 бали – аспірант може відтворити основні положення навчального матеріалу, його відповідь неповна; 2–3 бали – відповідь неповна, містить неточності, аспірант має лише приблизне уявлення про питання, що розглядається на занятті; 1–2 бали – аспірант виявляє активність, беру участь в обговоренні питання.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Опрацювання наукових джерел: монографій, статей, підручників (робота в бібліотеках та в мережі інтернет), ґрунтовне дослідження окремих теоретичних питань курсу.

1. Характеристика та порівняння робочих програм і силабусів навчальних дисциплін.
2. Особливості методичної підготовки викладача закладу вищої освіти.
3. Інтерактивні методи навчання у закладах вищої освіти.
4. Сучасні форми організації освітнього процесу у вищій школі.
5. Цифровізація освітнього процесу у закладах вищої освіти.

6. Особливості організації освітнього процесу у закладах вищої освіти в умовах дистанційного та змішаного форматів навчання.
7. Використання мультимедійних презентацій в освітньому процесі закладів вищої освіти.
8. Використання інформаційно-комунікативних технологій в освітньому процесі закладів вищої освіти.
9. Сучасні форми та методи контролю та оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.
10. Характеристика факультету як основного структурного підрозділу закладу вищої освіти.
11. Кафедра як базовий структурний підрозділ закладу вищої освіти.
12. Студентське самоврядування в закладах вищої освіти.
13. Особливості організації освітнього процесу в зарубіжних університетах (можна обрати окрему країну або окремий університет).
14. Взаємозв'язок між дослідницькою та викладацькою діяльністю викладача закладу вищої освіти.

Матеріально-технічне забезпечення

Для організації освітнього процесу використовується комп'ютерна техніка, мультимедійні проєктори та методичні матеріали.

Рекомендовані інформаційні джерела

Основна література

1. Автономія і врядування у вищій освіті України: монографія. URL: https://ihed.org.ua/wpcontent/uploads/2018/09/Avtonomiya-ta-vryaduv-VO_monogr_IVO-2015-192p_avtorskolektiv.pdf.
2. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Кучинська І.О. Педагогіка вищої школи : навч. посібн. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д.Г., 2020. 291 с.
4. Матеріали Національного агентства забезпечення якості вищої освіти: Чим відрізняється силабус від РТП і НМК. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/%d0%a1%d0%b8%d0%bb%d0%b0%d0%b1%d1%83%d1%81-%d0%bf%d1%80%d0%be%d1%82%d0%b8-%d0%a0%d0%a2%d0%9f.pdf>
5. Міровська М. Концептуальна модель управління освітнім процесом закладу освіти на основі кейс-менеджменту. *Імідж сучасного педагога*. 2018. № 3 (180). С. 30-35. URL : <http://isp.poippo.pl.ua/article/view/131686>
6. Мухіна Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посібн. Київ: Дакор, 2020. 178 с.

7. Оржель О. Сучасні підходи до оцінювання студента як чинник підвищення якості вищої освіти. *Problems and prospects of higher education system development in modern society: monograph* / Н. Lebedynets, V. Levkulych, V. Muromets, O. Orzhel, O. Palamarchuk, V. Riabchenko, N. Salnikova, Yu. Skyba, K. Tryma, N. Fialko, L. Chervona. Sofia: VUZF Publishing House “St. Grigorii Bogoslov”, 2020. 188 p. P. 126–144.
8. Основи педагогіки та інноваційні технології у вищій школі: збірник тестових завдань для аспірантів – здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня підготовки – «Доктор філософії (PhD)» (денна форма навчання) / уклад. Л.І. Васецька. Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. 166 с.
9. Паламарчук О. Викладання в університеті на засадах лідерства: навч. посіб. Київ: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с. URL: https://ihed.org.ua/wpcontent/uploads/2018/09/vikladannya_v_Univers_na_zasadah_lid_erstva._Palamarchuk.O_2016_40c.pdf
10. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти»: затвердж. Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.03.2021 № 610. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/standarty/2021/03/25/Standart%20na%20hru_pu%20profesiy_Vykladachi%20zakladiv%20vyshchoyi%20osvity_25.03.pdf
11. Стандарти вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovometodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>
12. Шоробура І.М., Долинський Є.В., Долинська О.О. Менеджмент вищої освіти: навч. посібн. / Хмельн. гуманіт.-пед. акад. Хмельницький: Заколотний М.І., 2015. 256 с.
13. Як створити силабус. URL: <http://gohigher.org/yak-stvoriti-silabus-resursi-sho-dopomozhutefektivno-organizuvati-robotu>
14. Янченко Т. Розвиток вищої освіти в Україні у контексті Болонського процесу. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка*. 2024. Випуск 28 (184). Серія: Педагогічні науки. С. 103–107.
15. Янченко Т. В., Третяк О. С., Чебоненко С. О. Дистанційне навчання у закладах вищої освіти: історико-педагогічний і теоретичний дискурси. *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Освіта. Соціальні та поведінко-ві науки: науковий журнал / Академія Державної пенітенціарної служби*. Чернігів: Академія ДПтС, 2022. № 1 (8). С.208–223.
16. A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education: Enhancing Academic Practice. URL: <https://drive.google.com/file/d/1F8JmsgvjEk6Mehlri9l0kgtcyYeZLHai/view?usp=sharing>
17. Group & Cooperative Learning; Students as Classroom Leaders. URL: <https://ablconnect.harvard.edu/group-cooperative-learning-students-classroom-leaders>

18. Hara B. Lesson Planning for the University Classroom. URL: https://www.chronicle.com/blogs/profhacker/lesson-planning-for-the-universityclassroom?bc_nonce=ktqjyzvxrsgkocs2vslx7&cid=reg_wall_signup
19. Jansen T. Higher education in the digital era: The current state of transformation around the world in the digital era. URL: https://iauaiu.net/IMG/pdf/technology_report_2019.pdf
20. Yanchenko T., Havrylenko T., Pershukova O. Modern scientific approaches to future doctors of philosophy training educational and scientific program «General pedagogy and history of pedagogy». *New inception*. 2022. № 1–2 (7–8). С. 30–44.

Допоміжна література

1. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. Київ: Каравела, 2018. 296 с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручн. за модульно-рейтинг-системою навчання / 2-ге вид. Київ: Центр учб. літ., 2018. 384 с.
3. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи: підручн. / 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/29032>
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник для студ. вищ. навч. закл. / 3-тє вид., випр. Київ: Академвидав, 2015. 304 с.
5. Європейські принципи вдосконалення навчання та викладання. URL: https://ihed.org.ua/wpcontent/uploads/2020/12/yevropeiski_pryntsypu_vdoskonalennia_navchanya.pdf
6. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручн. / за ред. І.В.Зайченка. Київ: Ліра-К, 2017. 484 с.
7. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посібн. / І.В.Артёмов, І.П.Студеняк, Й.Й.Головач, А.В.Гусь. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 360 с.
8. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посібн. Київ: КНТ, 2019. 225 с.
9. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посібник для самостійної роботи студентів / автор-упорядник В.І. Староста. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 68 с.
10. Староста В.І. Тестовий контроль психолого-педагогічної підготовки магістрів та аспірантів: навч. посібн. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 100 с.
11. Янченко Т. Провідні тенденції реформування вищої освіти в Україні. *Сучасні проблеми підготовки та професійного удосконалення працівників сфери освіти*: електронний збірник матеріалів ІХ Міжнародної науково-практичної конференції / за редакцією Н. Носовець, О. Пронікова, Т. Янченко. Чернівці: НУЧК імені Т.Г.Шевченка. 2024. С. 94–97.

12. Янченко Т. Забезпечення якості вищої освіти в умовах навчання у змішаному форматі. *Сучасні критерії оцінки ефективності господарських процесів в нестабільних економічних умовах: збірник тез*. Чернігів: ВСП «ФКТКТ НУ «Чернігівська політехніка», 2024. С.157–159.
13. Billie Hara, Lesson Planning for the University Classroom. URL: https://www.chronicle.com/blogs/profhacker/lesson-planning-for-the-universityclassroom?bc_nonce=ktqjyzvxrsgkocs2vslx7&cid=reg_wall_signup
14. National Initiatives in Learning and Teaching in Europe. A report from the European Forum for Enhanced Collaboration in Teaching (EFFECT) project. URL: <https://eua.eu/resources/publications/799:national-initiatives-in-learning-and-teachingin-europe.html>
15. Rome Ministerial Communiqué. Annex III. URL: <https://erasmusplus.org.ua/novyny/3131-bologna-conference-in-rome-19-nov-2020.html>
16. The Higher Education Academy lecturing. URL: <https://www.advance-he.ac.uk/knowledgehub/lecturing>
17. Yanchenko T., Ren L., Zavatska L., Platonova O., Mykhailenko O. Educational work within the framework of youth policy: post-industrial imperatives. *Ad alta: journal of interdisciplinary research*. 2023. Vol. 13. Issue 1. P. 99-105. URL: <http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/130132/PDF/130132.pdf>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.mon.gov.ua/> – сайт Міністерства освіти та науки України.
2. <http://www.intellect-invest.org.ua> – портал сучасних педагогічних ресурсів.
3. <http://www.library.kr.ua/libworld/elib.html> – бібліотеки в Інтернеті.
4. <https://dnpb.gov.ua/ua/> – Державна науково-педагогічна бібліотека імені В.О. Сухомлинського НАПН України.
5. <http://www.nbuiv.gov.ua/> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
6. <http://www.nbuiv.gov.ua/eb/ep.html> – електронний фонд наукових публікацій.
7. <https://epub.chnpu.edu.ua/jsrui/> – репозитарій Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.
8. <http://chnpu.edu.ua/university/about/public-info> – внутрішні Положення Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.